

– Київ : Радянська школа, 1977. – Т. 2. : Як виховати справжню людину / В. О. Сухомлинський. – 582 с.

3. Сухомлинський В. О. Вогнегривий коник : Казки. Притчі. Оповідання / В. О. Сухомлинський ; [уп. і передмова О. В. Сухомлинської]. – 2-е вид. – Київ : Вікар, 2008. – 256 с.

4. Сухомлинский В. А. О воспитании / В. А. Сухомлинский. – Москва : Политиздат, 1985. – 270 с.

5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. / В. О. Сухомлинський. – Київ : Акта, 2012 – 564 с.

6. Сухомлинский В. А. Трудные судьбы / В. А. Сухомлинский. – Москва : Знание, 1967. – 79 с.

REFERENCES

1. Sukhomlinskiy, V. A. (1978). *Bat`kivs`ka pedagogika*. [Parental pedagogy:]. Kyiv.

2. Sukhomlinskiy, V. A. (1977). *Vibrani tvori (T.1- 5)*. [Selected Works:]. Kyiv.

3. Sukhomlinskiy, V. A. (2008). *Vognegriviy konik: Kazki. Pritchi. Opovidannya*. [Flaming Grasshopper: Tales. Parables Story:]. Kyiv.

4. Sukhomlinskiy, V. A. (1985). *O vospitanii*. [About education:]. Moskva.

5. Sukhomlinskiy, V. A. (2012). *Sertse viddayu dityam*. [I give my heart to the children:]. Kyiv.

6. Sukhomlinskiy, V. A. (1967). *Trudniye sud`bu*. [Difficult destinies:]. Moskva.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГОНЧАР Людмила Вікторівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії виховання в сім'ї та закладах інтернатного типу, Інститут проблем виховання НАПН України.

Наукові інтереси: теоретико-методичні засади формування гуманних батьківсько-дитячих взаємин.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

GONCHAR Ludmila Viktorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Lead Researcher at the Laboratory of Education in the Family and Institutions of the Boarding School, Institute of Problems on Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine.

Circle of research interests: theoretical-methodical bases of formation of humane parent-child relationships.

Дата надходження рукопису 11. 08. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор О. С. Радул

УДК37.015.31; 57.081.1

ЗАВІТРЕНКО Долорес Георгіївна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методик дошкільної та початкової освіти,

Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail : zavitrenkod@gmail.com

ЗАВІТРЕНКО Артем Миколайович–

викладач кафедри філософії, соціально-гуманітарних дисциплін, іноземних мов, української і латинської мови № 2
Донецького національного медичного університету
e-mail : zavitrenkod@gmail.com

БЕРЕЗЕНКО Наталія Олегівна –

аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail : zavitrenkod@gmail.com

ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ГОТОВНОСТІ ДО ВИБОРУ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Процес економічного, політичного та соціального розвитку української держави вимагає удосконалення вищої педагогічної освіти, оновлення змісту підготовки майбутніх учителів технологій і, зокрема, підготовки студентів загальнотехнічних факультетів до професійної орієнтації учнів основної школи. Закономірно, що дослідницькі пошуки вітчизняних вчених спрямовані до витоків вітчизняної педагогічної спадщини, досвіду

відомих вчених-педагогів, експериментаторів та новаторів. Праці В. О. Сухомлинського і є таким досвідом, у якому черпають ідеї і способи вирішення найрізноманітніших виховних проблем вже не одне покоління науковців і практиків.

Доробок відомого вітчизняного педагога з приводу вирішення проблеми підготовки дитини до вибору майбутньої професії в процесі трудового виховання може слугувати дороговказом у визначенні змісту профорієнтаційної роботи в школі, під час якої

дитина не лише пізнає середовище професійної праці людини та своє майбутнє місце в ньому, а й у процесі продуктивної праці формує своє ставлення до неї, вчиться працювати в колективі, досягати успіху тощо.

Мета статті полягає у визначенні місця та значення трудового навчання в процесі формування у старшокласників готовності до вибору майбутньої професії.

Виклад основного матеріалу. Дитина прагне пізнати світ професій та самого себе, обрати з поміж найрізноманітніших їх видів одну, в якій вона виявить себе й досягне вершин професіоналізму. Таке прагнення є природженою властивістю особистості до активності. У своїй праці «Сопілка у огні» О. В. Сухомлинський [5] розповідає про трьох хлопчиків, які знайшли в куцах бліндаж військового часу, в якому проводили свій вільний від навчання час, а вечорами читали книжки про партизанів, придумували цікаві ігри. Для ремонту та облаштування цього бліндажа їм потрібне було освітлення і тому діти взяли акумулятор і все електрообладнання зі старого й списаного на металевий лом шкільного автомобіля. Коли ж про це стало відомо дорослим, то якраз О. В. Сухомлинський і характеризує можливі способи педагогічної роботи: одні з них придушують активність дитини, інші – вчать людяності, поміркованості, дбайливого ставлення до спадщини, поваги і самоповаги.

У означеному вище прикладі й розкривається проблема влади дорослого над дитиною, яку варто використовувати обережно й правильно. Відомий вчений-педагог стверджує: «Мудрість влади дорослого над дитиною передбачає глибоке розуміння того, що дитина весь час знаходиться в стані самопізнання, самоутвердження, самовиховання. Їй хочеться в чомусь «показати себе», в чомусь утвердити свою волю, свій розум, кмітливність, винахідливість. Жива істота, яка з вашою допомогою пізнає світ, поступово стає особистістю. І в цьому нелегкому становленні влада педагога мусить бути особливо обережною: воля старшого легко може перетворитися в свавілля. Самоутверджуючись, дитина нерідко робить помилкові, необачні вчинки. Дуже важливо зрозуміти як у цих вчинках здорові, животворні джерела активності зливаються з пустощами, дитячою нерозсудливістю» [5].

Якраз означений вище приклад з педагогічного досвіду В. О. Сухомлинського є надзвичайно важливим для удосконалення змісту та педагогічних засобів підготовки студентів загальнотехнічних факультетів до професійної орієнтації учнів основної школи. Оскільки майбутні вчителі технологій мають володіти глибокими знаннями в галузі

закономірностей розвитку та становлення особистості й, зокрема, особливостями професійного самовизначення учнів старшого шкільного віку. При цьому варто враховувати, що джерелами активності дитини, як переконливо доводить О. В. Сухомлинський, є її природжене прагнення до самопізнання, самооцінки та саморозвитку, які, врешті решт, й забезпечують вільний, усвідомлений та обґрунтований вибір ними майбутньої професії. Майбутні ж вчителі технологій повинні лише створити середовище й вміло керувати ним, тоді в ньому дитина виявить свої здібності й обере найбільш придатну сферу майбутньої професійної праці.

Підтвердження такого положення ми знаходимо у працях В. О. Сухомлинського і, зокрема, під час аналізу відомим педагогом прикладу з трьома хлопчиками: «хлопці перенесли в бліндаж зняте з автомобіля електрообладнання, включили лампочки, відремонтували двері, повісили саморобні топографічні карти. Їм удалось навіть налагодити телефонний зв'язок з «передовими позиціями» – місцем, де бились радянські солдати з фашистами під час визволення села. ...З великими зусиллями, долаючи страх батьків перед мнимою небезпекою, нам удалося зберегти бліндаж і всю обстановку гри, за винятком справжньої зброї» [5].

Проте, застерігає нас В. О. Сухомлинський, самодіяльність, творчість, ініціатива – це не стихія, коли «роблю, що захочеться». Без цілеспрямованого педагогічного керівництва в колективі буде не самодіяльність, а хаос. Висока ідейність самодіяльності визначається тим, що кожен виховується так, щоб мати в собі духовне, моральне, інтелектуальне багатство для впливу на іншого. В той же час кожен знаходиться під виховним впливом когось – людини, що має достатні ідейні, духовні, моральні, інтелектуальні багатства, необхідні для того, щоб формувати душу іншої людини, бути взірцем для іншого. Тільки за умови, коли кожен член колективу є активним учасником процесу виховання, можливі справжня самодіяльність, творчість, ініціатива [2].

Природжене прагнення дитини пізнати світ професій та самого себе, обрати з поміж найрізноманітніших їх видів одну, в якій вона виявить свої здібності та досягне вершин професійного розвитку процес тривалий і суперечливий процес її професійного самовизначення. При цьому на кожному віковому етапі розвитку активність особистості спрямована на вирішення специфічних завдань, які визначаються соціальною ситуацією розвитку та провідною діяльністю. Надзвичайно важливим віком у формуванні професійного самовизначення

учнів є підлітковий вік, який, на думку В. О. Сухомлинського, не випадково називають перехідним, переломним періодом, оскільки людина в ці роки вже не дитина, але вона ще не стає й дорослою [7].

В роки отроцтва, на думку вченого-педагога, людина осмислює, усвідомлює те, що вона стоїть на порозі самостійної праці, готується вступити в життя як активна творча сила. В підлітковому віці починає формуватися духовна сутність людини – моральні ідеали, моральні переконання, які утверджуються тільки при тій умові, коли людина, наближаючись до порогу життя, замислюється над своєю долею, над своїм нинішнім і майбутнім, оцінює сама себе, міряючи свої вчинки і поведінку високою міркою моральності. Про самостійність, активність, ініціативність, самодіяльність підлітків говориться немало. Але що розуміється під тією самостійністю, яку намагаються утвердити в багатьох школах? Справжнє самоутвердження людини, стверджує В. О. Сухомлинський, в роки отроцтва і пізніше, в роки ранньої юності – це внутрішня, духовна самостійність; це формування особистого життєвого ідеалу [7].

У своїй праці «Щоб душа не була пустою» (В. О. Сухомлинський [7]) відомий вітчизняний педагог наголошує: «Про душу підлітка, про його устремління, мрії, почуття, переживання нам, педагогам, і треба більше думати, і думати не тільки тоді, коли життя приносить нам якийсь надзвичайний випадок, приносить прикрість, а думати повсякденно. Байдужість вихователя до внутрішнього духовного світу підлітка – ось що найстрашніше й найнебезпечніше. Наука і мистецтво виховання полягають передусім у тому, щоб уже з дитячих років, а особливо з років отроцтва і ранньої юності, людина не тільки знала, пам'ятала, що таке добро і зло, а й відчувала, переживала добро і зло, відчувала й переживала в самій собі прагнення до добра, правди, честі, духовної краси і непримиренність до зла, неправди, безчестя, потворності» [7]. Справжнє виховання, на думку В. О. Сухомлинського, полягає в тому, щоб моральний ідеал добра, правди, честі, духовної краси жив у юному серці, утверджувався в активній діяльності як невід'ємна часточка власного єства, власних думок, почуттів, намірів. Я твердо переконаний в тому, наголошує вчений-педагог, що найголовнішою причиною пустоти юної душі є духовна бездіяльність і показна активність [7].

Мрії, почуття та переживання, які визначають й задають напрями формування життєвих ідеалів та устремлень дитини підліткового віку, про що наголошує

В. О. Сухомлинський, має бути відображене у змісті підготовки майбутніх учителів технологій, оскільки саме ними в майбутньому буде наповнюватися зміст означених особистісних новоутворень. При цьому також обов'язково варто враховувати те, що підліток уже не дитина. Він усвідомлює те, як стверджує В. О. Сухомлинський, що стає все ближче й ближче до дорослих: «Він, як мандрівник, що сходить на вершину високої гори. Вершина – то зрілість. З кожним кроком ширшає виднокруг, перед його очима відкривається далечінь. Він все далі бачить, все більше пізнає. Але велика біда полягає в тому, що багато бачачи й пізнаючи навколо себе, він мало бачить і мало пізнає себе.» І на уроці і в виховних бесідах учителів з кожним днем все яскравіше розкривається перед підлітком світ моральних багатств і цінностей, вистражданих, завойованих, здобутих, створених людством у його багатовіковій боротьбі за щастя, справедливість, добро. Підліток пізнає, узнає, знає, що таке добро і зло. Біда в тому, що в багатьох випадках цим і вичерпується виховання. А виховання з цього тільки починається. Справжнє виховання в тому, що юний розум, юне серце, юна душа, пізнаючи світ, пізнають в той же час свою особистість. Справжнє виховання в тому, що, пізнаючи моральну красу, добро, справедливість, людина починає бачити себе, починає міряти себе найвищою міркою моральності, запитує сама себе: «А що я за людина? Що в мені хорошого й поганого? Що про мене думають люди?».

Отже, мрії, почуття та переживання мають бути спрямовані на формування життєвих ідеалів та устремлень підлітка у контексті моральних багатств і цінностей, вистражданих, завойованих, здобутих, створених людством у його багатовіковій боротьбі за щастя, справедливість, добро. При цьому, як переконливо доводить відомий вітчизняний педагог, вони можуть стати внутрішніми переконаннями дитини лише за умови внутрішньої роботи над собою, яка переживається й у такий спосіб стає особистісним надбанням дитини. Означена вище методологічна позиція, згідно якої суспільні норми та об'єктивно діючі правила людського співбуття можуть привласнитися вихованцем лише за умови прийняття їх внаслідок напруженої внутрішньої роботи над собою, й окреслює широке коло питань у змісті підготовки студентів загальнотехнічних факультетів до професійної орієнтації учнів основної школи. У такому змісті й мають бути відображені питання особливостей інтеріоризації зовнішніх умов у внутрішні фактори особистості, які привласнюючись дитиною, починають визначати її поведінку та

діяльність, тобто стають внутрішніми регуляторами активності.

Духовна діяльність, за визначенням В. О. Сухомлинського, – це активні зусилля особистості, які докладаються до того, щоб моральні багатства суспільства – наші політичні, моральні, естетичні ідеї, погляди, переконання, ідеали – стали багатствами особистості, внутрішніми цінностями людини, нормами і правилами її поведінки. Природно, що духовна діяльність – це не якісь відірвані від повсякденної праці самозаглиблення і самоаналіз. Це творча праця, кипуча суспільна діяльність людини. Для повноцінного виховання підлітка особливо важливо те, щоб він докладав активних зусиль, прагнучи досягти ідеалу. Коли цього немає, коли підліток не думає про себе, не переживає своїх вчинків, своєї поведінки – виникає пустота душі, випадковість добра і зла в поведінці. Справжнє виховання полягає в тому, щоб постійно відбувалася внутрішня робота думки і серця, щоб моральні цінності, які розкриває перед вихованцем учитель, ставали його особистим надбанням, відбивалися в його відносинах з товаришами, в ставленні до людей. Це й є та духовна діяльність, на яку так бідна поки що школа і без якої немислиме виховання. Тільки ця діяльність і народжує в юній душі те святе і непорушне, що стає моральним осередком людини [7].

У працях О. В. Сухомлинського ми знаходимо й інше, не менш важливе положення про формування досвіду поведінки й діяльності учнів, яке варто враховувати під час педагогічної підтримки активності дитини. На думку вченого-педагога: «Моральна зрілість, готовність вихованця до самостійного життя виявляється найяскравіше тоді, коли він потрапляє в обставини, де немає ні вчителя, ні батьків, ні товаришів, де треба діяти на власний розсуд. ... Практика виховної роботи показує, що життєвий досвід має вирішальне значення у вихованні всіх рис моралі. Особливо важливий цей досвід у тій сфері взаємовідносин між людьми, де вони ґрунтуються на ставленні до речей, до матеріальних цінностей, що належать як колективі, так і окремим особам. Ця сфера взаємовідносин тим більш важлива, що ми готуємо наших вихованців до продуктивної праці в народному господарстві. А сам процес цієї праці є, по суті, ставленням людини до матеріальних цінностей – знарядь і засобів виробництва, сировини, продуктів праці» [1].

У практичній виховній роботі, наголошує О. В. Сухомлинський, ми добиваємось того, щоб активна діяльність учнів давала їм життєвий досвід створення матеріальних цінностей для колективу, щоб ця діяльність повторювалася рік у рік протягом тривалого

часу, щоб вони навчилися бережливо ставитись до колективних речей на власному досвіді. Вчений-педагог у праці «Роль життєвого досвіду в моральному вихованні учнів» приводить приклад формування такого досвіду школярів під час продуктивної праці на пришкольній навчально-дослідній ділянці плодкових дерев, коли діти висаджують і доглядають за ними впродовж тривалого часу. Ним було помічено, що факт праці стає вихованням тільки тоді, коли вона в свідомості та переживаннях учнів зв'язана з якоюсь привабливою, бажаною метою, перспективою, коли протягом довгого часу дитина живе цією метою, прагне досягти її. Цього добитися нелегко, наголошує В. О. Сухомлинський, оскільки виховну роботу треба розрахувати на ряд років наперед. Проте тільки таким чином можна дати учням необхідний життєвий досвід створення матеріальних цінностей, виховати працелюбність, наполегливість, вміння працювати в колективі, досягати поставленої мети [3].

Формування життєвого досвіду створення матеріальних цінностей можна набутися за умови, доводить О. В. Сухомлинський, коли робота починається і кінчається тоді, коли перед вихованцями наочно постають плоди праці. При цьому вчений стверджує, що матеріальна винагорода за таку продуктивну працю суттєво підвищує її виховний потенціал. Тому метою школи, поряд з підготовкою контингенту для технікумів і вузів, є підготовка учнів до трудової діяльності в тих чи інших галузях виробництва. Тривалі спостереження за продуктивною працею великої кількості учнів упродовж їх навчання в школі, на думку вченого-педагога, особливо в юнацькі роки, суттєво впливає на майбутній життєвий шлях людини [3].

Аналізуючи приклади, наведені О. В. Сухомлинським, ми можемо почерпнути з них ефективний досвід організації різних форм продуктивної праці учнів у школі. До таких форм належать ті, які ми можемо, спираючись на праці вченого-педагога, розподілити: за кількістю учнів – індивідуальна, групова, колективна; за тривалістю проведення – разова, тривала та довготривала; за напрямом активності – навчально-виробнича, дослідницько-пошукова, творча. В сучасних умовах актуальність означених вище форм продуктивної праці учнів не втрачає своєї актуальності. Оскільки саме вони забезпечують професіографічне ознайомлення старшокласників з різними сферами професійної діяльності людини, від обґрунтування і проектування продукту праці до його оформлення. Це є безпосередніми професійними випробуваннями, у яких дитина

також перевіряє свої інтереси та здібності й обґрунтовано та усвідомлено обирає бажану майбутню професію.

Головну ціль в такій організації продуктивної праці, стверджує О. В. Сухомлинський, ми вбачали в формуванні моральної зрілості особистості. Формування моральної зрілості – це створення в старшокласників переконання в тому, що після закінчення школи їм необхідно включитися в трудову діяльність. Ми мали на увазі, наголошує вчений-педагог, на багаточисельних фактах прослідкувати, як у процесі продуктивної праці присвоюється життєвий досвід, як він, завдяки системі виховної роботи, усвідомлюється, входить у свідомість, забезпечує формування життєвого покликання. Для цього ми й забезпечили єдність виховних зусиль школи і сім'ї, підтримували постійний зв'язок з керівництвом колгоспів і бригад як для правильного вибору видів праці, так і для чіткого його контролю і оплати. Ми намагалися досягнути того, щоб кожний учень не лише працював, але й міг задовольнити свої індивідуальні нахили і бажання оволодіти тією чи іншою спеціальністю. Крім того, стверджує В. О. Сухомлинський, у процесі праці розвивалися нахили учнів, з'являвся інтерес до тієї чи іншої спеціальності, який, на його думку, може виникнути лише у процесі участі дитини в різних видах праці. Такі види праці створюють сприятливі умови для оволодіння ними елементарними практичними навичками у певній спеціальності, а окремих випадках – оволодіння нею [4].

У працях В. О. Сухомлинського ми знаходимо й інший ефективний досвід організації різних форм активності старшокласників у школі, зокрема і тих, в яких старші вихованці передають молодшим трудові уміння й навички. В нашій школі підлітки, юнаки й дівчата, наголошує вчений-педагог, керують технічними й сільськогосподарськими гуртками: юних конструкторів, слюсарів, токарів, радіотехніків, електротехніків, трактористів, рослинників, садівників, що охоплюють учнів 3–7 класів. Для старшого учня керівництво гуртком є найяскравішою формою самоутвердження, самовиховання. Прагнучи віддати своїм товаришам все краще, що є в ньому самому, старшокласник сам стає вихователем, творцем особистості. Старші учні також керують різноманітними самодіяльними творчими та ігровими об'єднаннями, активним відпочинком, драматичними, хоровими, балетними колективами молодших школярів, гуртками живопису, скульптури, різьблення по дереву, художнього вишивання та ін. [4; 6; 7].

Висновки та перспективи подальших

розвідок напряму. Отже, оновлення змісту підготовки майбутніх учителів технологій і, зокрема, підготовки їх до професійної орієнтації учнів основної школи неможливо здійснити без аналізу вітчизняної педагогічної спадщини, досвіду відомих вчених-педагогів, експериментаторів та новаторів.

Проаналізовані й висвітлені у статті лише окремі аспекти досвіду вітчизняного вченого-педагога В. О. Сухомлинського свідчить, що його вагомий доробок з приводу вирішення проблеми підготовки дитини до вибору майбутньої професії у процесі трудового виховання може слугувати дороговказом у визначенні змісту профорієнтаційної роботи в школі, в процесі якої дитина пізнає середовище професійної праці людини та формує своє ставлення до неї, вчиться працювати в колективі та досягати успіху.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Сухомлинський В. О. Земля, праця, людина / В. О. Сухомлинський // Комуніст України. – 1970. – № 10. – жовтень.
2. Сухомлинський О. В. Методика виховання шкільного колективу / О. В. Сухомлинський // Радянська школа. – 1969. – № 3.
3. Сухомлинський В. О. Роль життєвого досвіду в моральному вихованні учнів / В. О. Сухомлинський // Кіровоградська правда. – 1955. – № 201. – 9 жовтня.
4. Сухомлинський В. А. Роль производительного труда в воспитании у учащихся моральной зрелости / А. В. Сухомлинский // Советская педагогика. – 1956. – № 1.
5. Сухомлинський В. О. Сопілка у вогні / В. О. Сухомлинський // Радянська освіта. – 1968. – № 3. – 10 січня.
6. Сухомлинський А. В. Труд и долг / А. В. Сухомлинський // Сельская жизнь. – 1969. – № 35. – 11 февраль.
7. Сухомлинський В. О. Щоб душа не була пустою / В. О. Сухомлинський // Радянська школа. – 1966. – № 2. – лютий.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЗАВІТРЕНКО Долорес Георгіївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методик дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування майбутніх вчителів технологій готовності до професійної орієнтації учнів основної школи.

ЗАВІТРЕНКО Артем Миколайович – викладач кафедри філософії, соціально-гуманітарних дисциплін, іноземних мов, української і латинської мови № 2 Донецького національного медичного університету.

Наукові інтереси: формування майбутніх вчителів технологій готовності до професійної

орієнтації учнів старшої школи.

БЕРЕЗЕНКО Наталія Олегівна – аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування майбутніх вчителів технологій готовності до професійної орієнтації учнів молодшої школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

ZAVITRENKO Dolores Georgievna – is a Candidate of Pedagogical Sciences, a Senior Lecturer in the Methodology of Preschool and Elementary Education, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: formation of future teachers of preparedness technologies for the professional orientation of the pupils of the main school.

ZAVITRENKO Artyom Nikolayevich –

Teacher of the Department of Philosophy, Social and Humanitarian Disciplines, Foreign Languages, Ukrainian and Latin language number 2 Donetsk National Medical University.

Circle of scientific interests: formation of future teachers of preparedness technologies for the professional orientation of high school students.

BEREZENKO Natalia Olegovna – is a Post-Graduate Student of the Department of Pedagogy and Educational Management of the Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: formation of future teachers of preparedness technologies for the professional orientation of the students of the junior school.

Дата народження рукопису 10. 09. 2018 р.

Рецензент – д.п.н., професор О. С. Радул

УДК 37.091.12

ЄФІМЕНКО Світлана Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»

ORCID iD: 0000-0001-8577-1741

e-mail:svetlanaefs@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ У ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІЙ СПАДЩИНІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Розвиток суспільства, а тому й розвиток економіки активно рухається вперед. Науково-технічний прогрес характеризується поширенням творчості на різноманітні сфери діяльності. Відповідальними за формування творчого підростаючого покоління є, в першу чергу, педагоги. У зв'язку з цим, сьогодні суспільство висуває потребу у яскравій творчій особистості педагога-новатора, який досконало володіє своїм предметом, використовує інноваційні педагогічні технології у професійній діяльності, творчо розв'язує психолого-педагогічні проблеми. Отже, проблема педагогічної творчості є актуальною і важливою для сучасного педагога.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість, як одна з форм людської діяльності, здавна привертала увагу дослідників. Але, не дивлячись на те, що проблема творчості розвивається давно, досі немає єдиного загального погляду на неї. Адже поняття творчості складне і викликає низку суперечностей. Еволюція психолого-педагогічного дослідження творчості породжувала різні ідеї й відповідно наукові

течії щодо проблеми творчої діяльності людини та породжувала внесок у розвиток дослідження творчості. На основі аналізу досягнень науковців ми виділили такі основні сучасні теорії творчості: когнітивну (Е. Боно, Я. Пономарьов), психоаналітичну (З. Фрейд), гуманістичну (А. Маслоу), інвестиційну (Р. Стернберг, Т. Любард), асоціативну (С. Меднік), компенсаційну (А. Адлер), теорію розвитку творчої особистості (Г. Альтшуллер), стратегіальну (В. Моляко), філософську (О. Лук, Б. Сорокін, В. Цапок, А. Шумилін). В дослідженнях представників кожної теорії поняття творчості виступає в різних значеннях. Воно розглядається як «явище», «активність», «процес», «продуктивна діяльність», «прояв вищих здібностей», «форма діяльності», «форма розвитку», «результат діяльності», «здатність», «механізм», «інтегратор», «трансдукція», «функція мозку», «взаємозв'язок пізнавальних процесів», «самоактуалізація особистості», «здатність переборювати стереотипи», «спосіб компенсації своїх недоліків» «поетапна діяльність мислення у взаємозв'язку з інтуїцією» тощо. Пояснення феномену творчості науковцями дещо різняться. Але всі